

clàssic

«Llibertat o mort»

Emmeline Pankhurst

Activista
(1858-1928)

Aquest discurs va ser pronunciat a Hartford, Connecticut, als EUA el 13 de novembre de 1913

El 6 de febrer de 1918, el Parlament britànic va aprovar el sufragi femení per a les dones de més de 30 anys. Aquesta efemèride es deu a la lluita duta a terme pel moviment de les sufragistes. Una de les líders del moviment va ser Emmeline Pankhurst, una activista que va dedicar tota la seva vida a fer realitat el seu objectiu. A causa de la seva lluita va ser empresonada diverses vegades, i fins i tot va dur a terme vagues de fam des de la presó. Les tècniques de la seva organització, la Women's Social and Political Union [Unió Política i Social de les Dones], efectives però polèmiques, no sempre van gaudir d'un consens absolut dins el moviment sufragista, però sens dubte en van formar una part clau. En aquest discurs, Pankhurst fa una reivindicació de la seva forma de veure la lluita pel sufragi femení, i d'aquesta lluita en si mateixa.

No soc aquí com a advocada d'una causa, ja que independentment de la posició del moviment sufragista als EUA, a Anglaterra ha passat ja de l'àmbit de l'advocacia i ha entrat a l'esfera de la política pràctica. S'ha convertit en un tema de revolució i de guerra civil, i per tant aquest vespre no soc aquí per defensar el sufragi de les dones. Les sufragistes nord-americanes poden fer-ho perfectament elles soles.

Soc aquí com a soldat que ha abandonat temporalment el camp de batalla per explicar —sembla estrany que s'hagi d'explicar— com és la guerra civil quan la guerra civil la lliuren les dones. No soc aquí només com a soldat absent temporalment del camp de batalla; sóc aquí —i aquesta, crec, és la part més estranya de la meua vinguda— com a persona, que segons els tribunals del meu país no té cap valor per a la comunitat; i se m'ha catalogat, de per vida, com una persona perillosa, sentenciada a la servitud penal en una presó de convictes.

No és gens difícil d'entendre els revolucionaris si venen de Rússia, de la Xina, o de qualsevol altra part del món, si són homes. Però com que

soc dona, cal explicar per què les dones han adoptat mètodes revolucionaris per guanyar els drets de ciutadania. Les dones, en intentar posar llum al nostre cas, sempre hem de fer part del nostre argument, i insistir als homes del nostre públic, el fet —un fet molt simple— que les dones som éssers humans.

Suposem que els homes de Hartford tinguessin un greuge i que presentessin una queixa davant del Parlament i que els diputats es neguessin obstinadament a escoltar-los o a solucionar el greuge: quina seria la forma correcta i constitucional i la manera més pràctica de solucionar llur greuge? Bé, és obvi que en les següents eleccions generals els homes de Hartford farien fora els representants del Parlament i n'elegerien uns de nous.

Però imaginin ara els homes de Hartford que no tinguessin la condició de votants, que estiguessin governats sense haver obtingut el seu consentiment, que el Parlament fes oïda sorda a les seves demandes, què farien els homes de Hartford? No podrien expulsar els seus representants mitjançant el vot. Haurien

de triar; haurien de triar dos mals: haurien de sotmetre's indefinidament a un estat injust de les coses, o haurien d'alçar-se i adoptar alguns dels mitjans antics pels quals els homes van reparar en el passat llurs greuges.

Els vostres avantpassats van decidir que havien de disposar de representació a canvi de tributació,¹ fa molts i molts anys. Quan consideraven que no podien esperar més, quan van exposar tots els arguments que van poder davant d'un govern britànic obstinat, i quan aquest va fer cas omís total de llurs arguments, quan tots els altres mitjans havien fracassat, van començar pel motí del te a Boston, i van continuar fins que van guanyar la independència dels EUA.

Ara farà uns vuit anys des que es va utilitzar per primera vegada la paraula militant² per descriure el que

1 Traducció que fa referència a l'expressió «*no taxation without representation*».

2 En anglès, la paraula "militant" no només rep el significat de «membre actiu d'una organització o moviment», com és el cas en català; sinó que rep, també, el significat de «defensor combatiu o agressiu d'una causa». Aquest últim és el significat que rep en aquest text.

estàvem fent. No era gens militant el que fèiem, excepte pel fet que provocava la militància d'aquells que se'ns oposaven. Quan les dones feien preguntes als actes polítics i no en rebien resposta, no feien res de militant. A la Gran Bretanya és costum, i de gran tradició, fer preguntes als candidats a parlamentari, i de fer preguntes als membres del govern. No s'ha expulsat mai cap home d'una reunió pública per fer una pregunta. Les primeres persones expulsades d'un acte polític per fer preguntes eren dones; foren brutalment maltractades; es van trobar empresonades en menys de 24 hores.

Se'ns va titllar de militants, i estàvem ben disposades a acceptar el nom. Estàvem determinades a insistir en aquesta qüestió del sufragi de les dones fins a tal punt que els polítics ja no podien ignorar-nos.

Tenim dos nadons molt famolencs i amb ganes que se'ls doni de menjar. Un d'ells és pacient i espera indefinidament fins que la seva mare estigui disposada a alimentar-lo. L'altre nadó és impacient i plora vigorosament, crida i pica de peus, i es fa desagradable per tothom fins que se

l'alimenta. Doncs bé, sabem perfectament a quin nen s'atendrà primer. Aquesta és la història de sempre de la política. S'ha de fer més soroll que ningú, s'ha d'importunar més que ningú, s'han d'omplir més papers que ningú, de fet s'hi ha de ser sempre i mirar que no t'ofeguin.

A la guerra, passen coses; la gent pateix; els no-combatents pateixen tant com els combatents. I així succeeix durant una guerra civil. Quan els vostres avantpassats van llançar el te al port de Boston, un bon nombre de dones van haver de passar sense te. Sempre em va semblar una cosa extraordinària que no ho seguís amb el llançament de whisky al mar; vau sacrificar les dones; i hi ha una bona part de la guerra per la qual els homes han gaudit de gran glorificació, i que ha suposat un sacrifici pràctic més gran a les dones que no pas a cap home. Sempre ha estat així. Els greuges dels que retenen el poder, la influència d'aquells que tenen el poder, mereixen molta atenció; però les injustícies i els greuges d'aquells que no tenen cap poder, es passen totalment per alt. Aquesta és la història de la humanitat des de bon començament.

Bé doncs, a la nostra guerra civil hi ha gent que ha patit, però no es poden fer truites sense trencar ous; no es pot fer una guerra civil sense fer algun mal. El millor és mirar que no es faci més mal del que sigui absolutament necessari, que es faci només el que desperti el sentiment suficient per aconseguir la pau, per aconseguir una pau honorable per als combatents; i això és el que hem estat fent.

Hem impedit que els corredors de valors de Londres telegrafiessin els corredors de Glasgow, i viceversa: durant un dia es va aturar totalment la comunicació telegràfica. No us explicaré com es va fer. No us diré com van arribar les dones a la xarxa elèctrica i com van tallar els cables; però es va fer. Es va fer, i es va demostrar a les autoritats que, les dones sufragistes, les dones dèbils, que se suposa que som, tingueren l'enginy suficient per crear una situació d'aquesta mena. Ara us pregunto, si les dones poden fer això, hi ha cap límit sobre el que podem fer, més enllà del límit que ens posem nosaltres mateixes?

Si hom està davant una revolució industrial, si s'aconsegueix que els

homes i les dones d'una classe s'aixequin contra els homes i les dones d'una altra classe, es pot identificar la dificultat; si hi ha una gran vaga industrial, se sap exactament on es produeix la violència i com es farà la guerra; però la nostra guerra contra el govern no es pot localitzar. No portem cap marca; pertanyem a totes les classes; impregnem totes les classes de la comunitat des de la més alta fins a la més baixa; i així veieu que la guerra civil de la dona, els homes estimats del meu país descobreixen que és absolutament intractable: no es pot identificar i no es pot aturar.

«Fiqueu-les a la presó», van dir, «això ho aturarà». Però no ho va detenir en absolut: en lloc de renunciar les dones, se n'hi van afegir més, i cada cop van ser més i més les dones que s'hi van afegir, fins que hi hagué 300 dones preses a la vegada, que no havien violat ni una sola llei, que només «van fer-se molt pesades», segons els polítics. Aleshores van començar a legislar. El govern britànic ha aprovat més lleis rigoroses per fer front a aquesta agitació del que mai li ha resultat necessari durant tota la història de

l'agitació política al meu país. Van saber tractar els revolucionaris dels temps del cartisme;³ van ser capaços de fer front a l'agitació sindical; més endavant, van poder tractar amb els revolucionaris quan es van aprovar les Reform Acts sobre el sistema electoral: però la llei ordinària no ha bastat per frenar les dones insurrectes. Van haver de tornar enrere, a l'edat mitjana, per trobar la forma de reprimir les dones rebels.

Ens han dit que el govern es basa en la força, que les dones no tenen força, i per tant han de sotmetre's. Bé, estem demostrant que el govern no es basa en la força: es basa en el consentiment. Mentre les dones consentin ser governades injustament, ho seran. Però les dones diuen directament: «Retirem el nostre consentiment, no serem governades per més temps mentre el govern sigui injust». Ni per la força de la guerra civil podrà governar-se la dona més feble. Podeu matar-la, aquesta dona, però llavors se us

3 El cartisme fou un moviment de la classe treballadora britànica, que es va desenvolupar de 1838 a 1857, i que defensava una sèrie de reformes de caràcter democratitzador; en particular, els sufragi universal masculí.

escaparà; no podeu governar-la. Cap poder de la terra podrà governar un ésser humà, per molt feble que sigui, si aquest retira el seu consentiment.

Al principi, quan ens van empresonar simplement per recollir peticions, vam sotmetre'ns; vam permetre que ens vestissin amb roba de presó; vam permetre que ens aïllessin; vam permetre que ens tanquessin entre els delinqüents més degenerats; vam conèixer alguns dels mals horribles de la nostra anomenada civilització que de cap altra manera no hauríem conegut altrament. Va ser una experiència valuosa i la valorem.

He vist somriure els homes quan van sentir les paraules «vaga de fam», però crec que avui n'hi ha pocs que estiguin disposats a realitzar una «vaga de fam» per cap causa. Només aquelles persones que senten un intolerable sentiment d'opressió adoptarien aquesta mena de mètode. Significa rebutjar els aliments fins que una es troba a les portes de la mort, i les autoritats han de triar entre deixar morir i deixar anar; i llavors van deixar anar les dones.

Bé, això va durar tant de temps que el govern va creure que no hi podia fer front. Va ser aleshores que, per vergonya del govern britànic, van donar l'exemple a les autoritats del món sencer, de com alimentar a la força uns éssers humans mentalment sans i en actitud de resistència. Potser hi ha metges aquí, en aquesta trobada: si és així, saben que una cosa és alimentar a la força una persona dement; però n'és una altra de ben diferent alimentar un ésser humà mentalment sa, en actitud de resistència, que resisteix amb tots els seus nervis i fibres del seu cos la indignitat i l'enuig que produeix l'alimentació forçosa. Doncs això es va fer a Anglaterra, i el govern va creure que ens havien abatut. Però van descobrir que no havia mitigat la protesta, que cada vegada hi entraven més dones, que fins i tot varen voler passar aquell terrible calvari, i es van veure obligats a deixar-les anar.

Després vingué la legislació: la «Llei del gat i el ratolí». El ministre d'Interior va dir: «Doneu-me el poder de deixar anar aquestes dones en llibertat vigilada quan estan a les portes de la mort, fins que tornin a recuperar la salut i aleshores

tornar-les a tancar». Es va aprovar per reprimir les protestes, per fer que les dones es rendissin —perquè la cosa ha arribat fins aquí, senyores i senyors. Ha arribat al punt en què ens trobem davant una batalla entre les dones i el govern per a veure qui cedeix primer, si cedirà el govern i ens donarà el vot, o si renunciarem a la nostra protesta.

Poc saben com són les dones. Les dones triguen a despertar, però un cop es desperten, una vegada que es decideixen, res a la terra i res al cel no farà que cedeixin; és impossible. Així doncs, aquesta «Llei del gat i el ratolí» que avui es fa servir contra les dones, ha fallat. Hi ha dones ajagudes a les portes de la mort, que recuperen la força necessària per sotmetre's a intervencions, que no han cedit i no cediran, i que estaran disposades, tan aviat com s'aixequen dels llits de les infermeries, a continuar com abans. Hi ha dones que es fan portar dels llits de les infermeries a les reunions. Estan massa febles per parlar, però hi van per estar entre les seves companyes de lluita simplement per demostrar que el seu esperit no minva, que és ben viu i que volen continuar mentre duri llur vida.

Ara, vull dir-vos, aquells que creieu que les dones no poden tenir èxit, que hem portat el govern d'Anglaterra a aquesta situació, i ha d'afrontar aquestes alternatives: o s'ha de matar les dones o se les ha de deixar votar. Pregunto als homes nord-americans, aquí i ara, què diríeu si en el vostre estat us trobéssiu davant d'aquestes alternatives, les d'haver de matar les dones o donar-les llur ciutadania? Bé, només hi ha una resposta, només una alternativa, només una sortida: heu de donar el vot a les dones.

Vau guanyar la vostra llibertat a Amèrica quan va fer la Revolució, amb vessament de sang, sacrificant la vida humana. Vau guanyar la guerra civil mitjançant el sacrifici de la vida humana quan va decidir emancipar els negres. Heu deixat en mans de les dones de la vostra terra, els homes de tots els països civilitzats han deixat en mans de les dones, la tasca de salvar-se a elles mateixes. Així és com ho estem fent les dones d'Anglaterra. La vida humana per nosaltres és sagrada, però declarem que si alguna vida ha de ser sacrificada seran les nostres. No ho farem nosaltres mateixes, però posarem

l'enemic en una posició on haurà de triar entre donar-nos la llibertat o donar-nos la mort.

Així que aquí estic. Vinc en els intervals entre empresonaments. Vinc després d'haver estat quatre vegades empresonada per la «Llei del gat i el ratolí», i probablement en tornar a posar peus en terra britànica seré arrestada de nou. Vinc per demanar-vos que ens ajudeu a guanyar aquesta lluita. Si guanyem aquesta lluita, la més difícil de totes, segur que en el futur es farà més fàcil per a les dones de tot el món guanyar la seva lluita quan els hi arribi el moment. ■